

LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM REHBERLİĞİ BÖLÜMLERİNDE AKADEMİSYEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ ORTALAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ***Evaluation of the Average of Students per Academician in the Departments of Tourism Guidance at the Undergraduate Level**Ali İSKENDER¹, Leyla TOKGÖZ²**ÖZ**

Bu araştırmada turizm rehberliği lisans programlarındaki akademisyen öğrenci sayılara değerlendirilerek akademisyen başına düşen öğrenci oranı tespit edilmiştir. Daha sonrasında ise elde edilen sonuç Türkiye ve OECD ortalamasıyla karşılaştırılmıştır. Türkiye’de 2022-2023 eğitim öğretim dönemi itibariyle lisans düzeyinde turizm rehberliği bölümü aktif olan program sayısı 41’dir. Turizm rehberliği eğitimi yedi farklı birim adı altında devam etmektedir. Turizm rehberliği lisans eğitimi bulunan üniversite sayısı 41’dir. Bu üniversitelerden üçü vakıf üniversitesidir. 2023 yılı itibariyle turizm rehberliği bölümlerinde görev alan öğretim elemanı sayısı 263 olup bunlardan 22’si vakıf üniversitelerinde görev almaktadır. 2023 yılı itibariyle turizm rehberliği bölümlerine kayıtlı öğrenci sayısı 10,038 olup bunlardan 324’ü vakıf üniversitelerine kayıtlıdır. Araştırma kapsamında devlet üniversiteleri bünyesinde bulunan turizm rehberliği bölümlerinde akademisyen başına düşen öğrenci ortalamasının 40,3 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç OECD ortalaması olan 15,3 ve Türkiye ortalaması olan 21,7’nin oldukça üzerindedir. Vakıf üniversitelerinde bulunan turizm rehberliği bölümlerinde ise öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranı 14,7’dir. Bu sonuç Türkiye ve OECD ortalamalarına göre daha düşüktür. Vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı başına daha az öğrenci düşmektedir. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranları eğitim kalitesi, akademik danışmanlık, bilimsel gelişim açısından ele alınarak çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu önerilerden en önemlisi ise mevcut akademisyen sayısını nitelikli bir şekilde artırmak ya da öğrenci kontenjanlarını akademisyen/öğrenci oranına göre belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, akademisyen, oran, eğitim, kalite

ABSTRACT

In this study, the rate of students per academician was determined by evaluating the number of academician students in tourism guidance undergraduate programs. The result obtained was compared with the average of Türkiye and OECD. The number of tourism guidance departments in Turkey is 41, and the training continues under the name of seven different units. The number of universities with tourism guidance undergraduate education is 41. Three of these universities are private universities. As of 2023, the number of teaching staff working in tourism guidance departments is 263, and 22 of them work at private universities. As of 2023, the number of students enrolled in tourism guidance departments is 10,038 and 324 of them are enrolled in private universities. Within the scope of the research, it has been determined that the average of students per academician in tourism guidance departments of state universities is 40.3. This result is well above the OECD average of 15.3 and the Türkiye average of 21.7. In the tourism guidance departments of private universities, the rate of students per instructor is 14.7. This result is lower than Türkiye and OECD averages. There are fewer students per academic staff in private universities. Various suggestions have been developed by considering the ratio of students per instructor in terms of education quality, academic counseling and scientific development. The most important of these suggestions is to increase the number of current academicians in a qualified way or to determine the student quotas according to the ratio of academicians.

Keywords: Student, academician, rate, education, quality

1. ORCID: 0000-0003-2753-1242

2. ORCID: 0000-0002-0044-6235

1-Dr.Öğr.Üyesi, Atatürk Üniversitesi, ali.iskender@atauni.edu.tr

2-Arş.Gör.Dr., Atatürk Üniversitesi, leylatirak@atauni.edu.tr

*İSKENDER, A. ve TOKÖZ, L. (2023). "Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Bölümlerinde Akademisyen Başına Düşen Öğrenci Ortalamalarının Değerlendirilmesi" *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.10, s.30, s.282-293.

Makale Geliş Tarihi: 13 Haziran 2023 Kabul Tarihi: 14 Temmuz 2023

EXTENDED ABSTRACT

This research was prepared with document analysis, which is one of the qualitative data analysis methods. Document analysis, as a qualitative research method used to analyze the content of written documents systematically and in depth, requires meticulous and systematic analysis and interpretation of the data. Document analysis covers the processes revealed in the process of examining and evaluating printed or electronic documents (Bowen, 2009: 27).

The aim of this research is to determine the ratio of students per academic staff in departments where tourism guidance education is given at the undergraduate level and to compare these ratios with OECD and Turkey averages. One of the quality indicators in education is the number of academic staff. When the OECD averages are examined, our country is the fifth country with the highest number of students per academic staff. This study was started with the main problem that the high number of students per academic staff would reduce the quality of education in our country and a situation determination was made in terms of tourism guidance departments. The data of this research were obtained by document analysis method. Data were obtained from the Higher Education Program Atlas website, which was created within the scope of the open data policy put into service by the Council of Higher Education.

Findings

In Turkey, the average of students per academician for the tourism guidance department at state universities is 40.3. It is seen that this ratio is above the Turkey average of 21.7 and the OECD average of 15.3. Accordingly, it can be stated that the number of students per instructor in tourism guidance departments at state universities in Turkey is above the OECD average. The average of students per academician for the tourism guidance department in private universities in Turkey is 14.7. It is seen that this ratio is below the Turkey average of 23.3 and the OECD average of 17.3. The number of students per academician in tourism guidance departments in private universities is below the average of Turkey and OECD countries.

Results

This research aimed to interpret the tourism guidance education performance by determining the ratio of students per instructor in terms of tourism guidance department. It is obvious that as the number of students per instructor increases, the workload of the instructor will also increase. In terms of faculty members, it was thought that the number of students above the sustainable level would have a negative impact on efficiency and productivity. As a matter of fact, while the rate of students per academician in OECD countries is 15.3 in public universities, this rate is 17.3 in private universities. Turkey is the fifth country with the highest number of students per academic staff among OECD countries. In the current study, the rate of students per instructor in tourism guidance departments is 40.3 in state universities. This rate is well above the average of OECD countries and Türkiye. The number of students per academician is above the ideal rate in tourism guidance departments. This situation may adversely affect the performance and quality of education and training. In foundation universities, the rate of students per academician in tourism guidance departments is 14.7. This situation is below the OECD and Türkiye averages. In other words, there are fewer students per teaching staff in foundation universities. It is thought that this situation will have positive results in the relations between the lecturers and students in the tourism guidance departments of foundation universities. In this way, instructors can demonstrate their productivity by devoting more time to other academic work outside of classes.

Instructors also have the duty of counseling and guiding students in their academic life. It can be argued that as the number of students per instructor increases, the performance of counseling services will decrease. Within the framework of this problem, the following suggestions have been developed:

A balance should be ensured in the number of teaching staff and students in higher education institutions. This can be achieved by increasing the number of teaching staff, or by reducing the number of student quotas. In order to increase the quality of education in the tourism guidance department, it is necessary to maintain a balance in the number of academicians and students. Although this is not the only criterion for producing qualified and well-equipped graduates, bringing the number of teaching staff to OECD averages in increasing the quality of education is very important in terms of both the education of the student and the continuation of other academic works.

GİRİŞ

Turizm, hem sahip olduğu pazar büyüklüğü hem de ekonomik potansiyeli ile günümüzde dünyanın en büyük ve önemli endüstrilerinden biri olarak görülmektedir. Bu nedenle şirketler, organizasyonlar ve devletler turizm kavramını anlamayı ve ekonomik getirisinden fayda sağlamayı hedeflemektedir. Turizm; beslenme, barınma gibi

fiziksel ihtiyaçlardan doğan bir olgu değildir. Bu nedenle turizm, belirli bir sosyal davranışı niteleyen bir kavram olarak kabul edilmektedir (Akoğlan Kozak vd., 2013: 7).

Oldukça karmaşık bir yapıya, köklü bir tarihi geçmişe ve farklı bileşenlere sahip olan turizm kavramının bir ayağını turist rehberliği oluşturmaktadır. Tarihsel olarak turist rehberliği en eski insan faaliyetlerinden biridir. Rehberlik mesleğinin 2500 yıl önce bile var olduğu bilinmektedir (Rabotic, 2010: 354). İnsanların yaşadıkları bölgelerden uzak yerlere gitme eylemleri var oluşlarıyla birlikte başlamıştır. Fakat o dönemlerde yapılan seyahatlerin amacının eğlence olduğunu söylemek mümkün değildir. İlk dönem insanları üretime başlayıp, tüm ihtiyaçlarını kendileri karşılayamadıklarından önce yakın komşularıyla sonra da uzak bölgelerdeki kişilerle alışveriş faaliyetlerine başlamışlardır. Bu alışverişlerin ilk seyahat faaliyetlerini oluşturduğu söylenmektedir. Roma dönemine gelindiğinde ise turistik amaçlı seyahatlerde gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Özellikle Fenikeliler, Çinliler ve Mısırlılar boş zamanlarında seyahatlere katılmışlardır. O dönemlerde düzenlenen seyahatler tarihi kayıtlara ilk rehberler olarak geçen Mısırlı rahiplerin nezaretinde gerçekleşmiştir. İlk olarak münferit yolculara, zengin kesime ve arkadaş gruplarına yönelik düzenlenen turlar sonrasında kitlelere yönelik olarak düzenlenmeye başlamıştır. Bu kapsamda özellikle büyük spor organizasyonları, festivaller, tiyatrolar antik dönemden günümüze kadar gelen seyahat motivasyonları olmuştur (Ahipaşaoğlu, 2001: 4-8).

17. yüzyılda Sanayi Devriminin ortaya çıkışıyla birlikte sanayileşme süreci hızlanmıştır. Çalışma şartlarının değişmesi, kentlerde yaşanan nüfus yoğunluğu ve artan boş zaman insanları seyahat faaliyetlerine katılmaya yöneltmiştir. Bu süreç içerisinde tarihte ilk paket tur 1841 yılında Thomas Cook tarafından gerçekleştirilmiştir. Thomas Cook ilk dönemlerde hazırladığı seyahat programlarında rehberlik hizmeti vermemiş; daha çok ulaşım ve konaklama hizmeti sunmuştur. 20. yüzyılda ise ulaşım ve konaklama gibi konularda yaşanan teknolojik gelişmeler seyahat faaliyetlerine olan ilgiyi daha da artırmıştır. Özellikle kitle turizminin yayılmasıyla birlikte turist rehberliği profesyonel bir alan olarak görülmeye başlanmıştır (Dinçer & Demirdelen, 2019: 5).

Türkiye’de seyahat ve turist rehberliği konularının gelişimine bakıldığında, 1890 yılına kadar turist rehberliği mesleğine fazla önem verilmediği görülmektedir. İlk kez 20 Ekim 1890 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu tarafından “Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname” yayınlanmış ve bu süreçten sonra hem tercümanlık hem de rehberlik mesleği resmi olarak tanınmaya başlanmıştır. Cumhuriyet dönemine bakıldığında ise 1923 yılında, sonraki dönemlerde adı “Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu” olarak değiştirilen “Türk Seyyahin Cemiyeti” kurulmuştur. 8 Kasım 1925 tarihinde “Ecnebi Seyyahlara Tercümanlık ve Rehberlik Edecekler Hakkında Kararname” yayınlanmış ve tercüman rehberlik mesleği sıkı bir şekilde denetim altına alınmıştır. 3 Eylül 1971 tarihinde ilk kez “Tercüman Rehber Kursları ve “Tercüman Rehber Yönetmeliği” yayınlanarak bu konular ile ilgili bazı şartlar getirilmiştir. Bundan sonraki süreçte ise 8 Eylül 1983 tarihinde yürürlüğe giren “Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği” ile turist rehberi olmak isteyenlerin sahip olmaları gereken şartlar belirlenmiştir (Polat, 2001: 19-21). 1983 yılında yürürlüğe giren bu yönetmeliğin ardından 1986, 1988, 1995 ve 2005 yıllarında turist rehberliği mesleği ile ilgili yeni yönetmelikler çıkarılarak şartların iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır. Sonrasında turist rehberlerine yönelik yasal düzenlemeleri içeren “6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu” 7 Haziran 2012 tarihinde TBMM’de onaylanmış ve ardından 22 Haziran 2012 tarihinde de resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Gazelci, 2022: 18). İki yıl sonrasında, 26.12.2014 tarihinde çıkarılan yeni bir yönetmelik ile birlikte TUREB yasal bir konuma getirilmiştir. Bundan sonraki süreçte yönetmeliklerin TUREB ve Bakanlığın ortak çalışmaları sonucunda hazırlanması kararına varılmıştır (Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, 2014). Son olarak 12.01.2019 tarihinde ise “Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” çıkarılmış ve bazı işlemlerin e-devlet uygulamaları kullanılarak yapılabileceği kararı verilmiştir (Çokişler, 202: 22-23).

1. Turist Rehberliği Mesleği

Günümüzde turizm endüstrisinin kalbini seyahat acenteciliği ve bununla bağlantılı olarak tur operatörlüğu oluşturmaktadır. Turist rehberleri de tur operatörlerine bağlı olarak çalışan, turistlere yol gösteren, bilgi aktarımı yapan kişilerdir. Rehberler görevleri gereği turistlerle birebir iletişim kuran, onların mutluluk ve şikâyetlerini birebir gören, yaşayan kişilerdir (Ahipaşaoğlu, 2001: 2). Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu’nun (WFTGA) uluslararası düzeyde yaptığı tanımda turist rehberleri; yurt içinden veya yurt dışından gelen ziyaretçilere, tercihleri doğrultusundaki bir dilde, bir destinasyonda bulunan doğal, kültürel ve tarihi alanlarda kılavuzluk yapan ve yetkili otoriteler tarafından tanınan kişiler olarak ifade edilmektedir (WFTGA, 2023).

Turist rehberleri, modern kitle turizminin başlamasıyla birlikte seyahat endüstrisinin önemli bir unsuru haline gelmişlerdir. Günümüzde organize turizm faaliyetlerini rehberler ve tur liderleri olmadan düşünmek imkânsızdır (Rabotic, 2010: 354). Turist rehberleri, genel anlamda turu yöneten liderler olarak görülmektedir. Bunun yanında

sahip oldukları kültürel aracılık rolleriyle de turistlerin seyahat deneyimlerinde etkili olan kişilerdir (Yumuk & Demirel İli, 2022: 212). Turist rehberlerinin rollerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar, 1970'li yıllarda başlamıştır. Yapılan çok sayıda araştırmanın sonucunda turist rehberlerinin sahip olduğu roller; mesleki roller ve anahtar roller olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Turist rehberlerinin mesleki rolleri arasında; bilgilendirme, aktör, aracı, liderlik, danışman, yol gösterme, yorumcu, tur yöneticisi, kültür elçisi, satış elemanı vb. yer almaktadır. Turist rehberlerinin anahtar rolleri arasında ise benzer şekilde; arabuluculuk, danışmanlık, aracı, liderlik, temsil, yürütme, yönlendirme, kültür temsilcisi, tanıtma gibi roller bulunmaktadır. Böyle çok yönlü rolleri olan turist rehberlerinin yapması gereken bazı görevler bulunmaktadır. Bu görevler arasında; yol göstermek, doğru ve teknik bilgileri aktarmak, ülkeyi tanıtmak ve temsil etmek, danışmanlık yapmak, çevirmenlik yapmak gibi bazı temel görevler bulunmaktadır (Öter & Sarıbaş, 2018: 110-111).

Paket turla seyahat etmeyi tercih eden turistler, acenteye olan iletişimi çoğunlukla turist rehberleri aracılığıyla kurmaktadır. Bu nedenle turistlerle en fazla iletişim kuran, iç içe olan kişiler turist rehberleridir. Rehberler, meslek hayatları boyunca çok farklı turist tipleri ve sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bundan dolayı rehberlerin belli başlı bazı özellikleri taşımaları gerekmektedir. Bu meslekte profesyonellik aşağıdaki özellikleri içermektedir (Güven, 2021: 12-13):

- İyi bir ülke imajı konusunda destek olmak,
- İletişim konusunda iyi olmak,
- Bilgiyi karşı tarafa anlayacağı şekilde vermek,
- Çalıştığı ülkeyi, turu ve sunulan hizmetleri iyi düzeyde bilmek,
- Sürekli olarak kendisini geliştirip yenilemek,
- Dürüst, adaletli ve tutarlı olmak,
- Sorumluluk sahibi olmak ve
- Liderlik vasfına sahip olmak.

Türkiye'de turist rehberliği mesleği dahilinde değinilmesi gereken bazı önemli kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlar arasında; eylemli turist rehberi, eylemsiz turist rehberi, ruhsatname ve çalışma kartı bulunmaktadır. Bu kavramlara meslek kanununda yer verilmiştir (Turist Rehberliği Meslek Kanunu, 2012):

Eylemli turist rehberi; çalışma kartına sahip olan, fiilen turist rehberliği hizmeti sunma hak ve yetisine sahip turist rehberlerini ifade etmektedir.

Eylemsiz turist rehberi; ruhsatname sahibi olan ancak çalışma kartına sahip olmayan turist rehberlerini ifade etmektedir.

Ruhsatname; turist rehberliği mesleğine kabul koşullarını taşıyan turist rehberlerine Bakanlık tarafından verilen belgedir.

Çalışma kartı; eylemli turist rehberlerine, kayıtlı oldukları oda tarafından bir yıllığına geçerli olmak üzere mesleği fiilen yapabileceklerine ilişkin verilen izin belgesi olarak ifade edilmektedir.

Turist rehberliği hizmetleri ile ilgili olarak zaman zaman bazı denetimler yapılmaktadır. Kanunda öngörülen her türlü denetimin Bakanlık tarafından görevlendirilecek personeller ya da meslek kuruluşları tarafından yapılması gerekmektedir. Denetimlerde ortak çalışılması adına ihtiyaç duyulması ya da TÜRSAB'ın talebi gibi durumlarda TÜRSAB'dan da görevliler denetimlere dahil edilebilmektedir. Denetimler esnasında çalışma kartı, tur programı, sözleşme örneği, çalışma kartında belirtilen dil ya da dillerde, kendi bölgesi içerisinde hizmet verilip verilmediği, turist rehberliği hizmetinin kanuna, yönetmeliğe, Bakanlığın kültür ve turizm politikalarına uygun olarak sunulup sunulmadığı gibi hususlara dikkat edilmektedir. Denetimler esnasında, denetim yapan görevlilere her türlü bilgi ve belgenin sunulması zorunluluğu bulunmaktadır. Bununla birlikte denetim faaliyetlerinin de rehberlik hizmetini ya da bu hizmeti alan kişileri rahatsız edecek şekilde yapılmaması gerekmektedir. Denetimlerden geçemeyen ve turist rehberliği hizmetini belirlenen kurallar çerçevesinde sunamayan acenteler veya turist rehberleri hakkında tutanak tutularak gerekli kanuni işlemler yapılmaktadır (Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, 2014).

Turist rehberlerinin yaşadıkları ilde bulunan meslek odalarından birine; eğer bulunduğu ilde kurulan bir meslek odası yoksa yaşadığı ile en yakın ilde kurulmuş olan bir odaya kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır. Turist rehberlerinin kayıtlı oldukları meslek odalarına her yıl aidat ödemeleri gerekmektedir. Eylemli turist rehberlerinin ödeyecekleri aidat, 16 yaşını doldurmuş olan kişiler için belirlenen aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 20'sinden fazla olmaması gerekmektedir. Eylemsiz turist rehberleri ise eylemli turist rehberlerinin ödediği aidatın beşte birini

ödemekle yükümlüdür. Eğer bir turist rehberi oda aidatını süresi içinde ödemezse, ödenmeyen aidatlar kanuni faizi ile birlikte tahsil edilmektedir (Turist Rehberliği Meslek Kanunu, 2012).

2. Turist Rehberliği Eğitimi

Oldukça kapsamlı rolleri ve görevleri olan turist rehberlerinin aynı şekilde kapsamlı ve kaliteli bir eğitim almaları gerekmektedir. Eğitim genel olarak; kişilerin sosyal, zihinsel ve fiziksel gelişimi olarak açıklanmaktadır. Eğitim kavramı bireysel ya da grup düzeyinde kişilerin performansını artırmak için düzenlenmiş faaliyetleri içermektedir (Solmaz, 2019: 855). Eğitimin temel amacı; her bir bireyin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve kişilerin topluma faydalı vatandaşlar olmalarının sağlanmasıdır. Eğitim özellikle sanayi ve hizmet sektörü için önemli katkılar sağlamaktadır. Söz konusu bu sektörlerin ihtiyaç duydukları işgücü, eğitim sayesinde geliştirilmekte ve böylelikle hem farklı sektörlerle hem de ekonomik büyümeye önemli katkılar sunulmaktadır (Olca, 2008: 384).

Eğitim kavramına turizm endüstrisi açısından bakıldığında da bu kavramın oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bu sektör içinde çalışan insan gücünün daha kaliteli hizmet sunması için kapsamlı bir eğitim almaları gerekmektedir. Turizm endüstrisinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için turizm işletmelerinde kaliteli insan gücünün bulunması büyük önem arz etmektedir. Kalite standartlarına ulaşılması için sektörde istihdam edilecek kişilere iyi bir turizm eğitimi verilmesi gerekmektedir (Unur & Köşker, 2015: 47). Bu doğrultuda içerik açısından ayrıntılı bir turizm mesleki eğitim programına ihtiyaç vardır. Turizm meslek eğitimi; turizm konusunda uzmanlığı olan veya olmayan kişileri, bu sektöre hazırlamak, sektörün ihtiyaçlarına yönelik bilgi ve becerilerle donatarak turizm sektörüne hazırlamak şeklinde ifade edilebilmektedir (Olca, 2008: 384). Turizm eğitimiyle ilgili faaliyetler genel anlamda planlı kalkınma döneminde uygulamaya koyulmuştur (Boylu & Arslan, 2014: 80).

Turizm endüstrisinin vazgeçilmez aktörlerinden biri turist rehberleridir. Rehberlerin başarısı bir anlamda turizm endüstrisinin başarısını etkilemektedir. Bu nedenle turist rehberlerinin kişisel gelişimlerini sağlamak için temelden iyi bir eğitim almaları ve sonrasında da sık sık hizmet içi eğitimlere katılmaları gerekmektedir (Erdoğan, 2020: 28).

Dünya genelindeki turist rehberliği eğitimi incelendiğinde her ülkede farklı düzenlendiği görülmektedir. Bazı ülkelerde herhangi bir eğitim ve öğretime ihtiyaç duyulmamaktadır. Turist rehberliği konusunda eğitim alma zorunluluğu bulunmayan ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Japonya yer almaktadır. Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu'nun 2011 yılında yaptığı çalışma sonucunda Türkiye de dâhil olmak üzere 29 ülkede turist rehberi olabilmek için lisans eğitimi gerektiği anlaşılmıştır. Bu ülkeler; Ermenistan, Arjantin, Endonezya, İran, Brezilya, Kanada, Irak, İsrail, Avusturya, Kıbrıs, Mısır, Yunanistan, Hindistan, İtalya, Letonya, Malezya, Peru, Nepal, Singapur, Güney Afrika, İsveç, Tayland, Türkiye, ABD (belirli bölgeler), Hırvatistan, Sri Lanka, Butan ve Ürdün'dür (Eker vd., 2019: 62-64).

Turist rehberliği açısından İngiltere'nin eğitim sistemindeki başarısını belirli seviyeye çıkarmış ülkelerden biri olduğu anlaşılmaktadır. İngiltere'de turist rehberi olmak isteyen kişilerin Turist Rehberliği Enstitüsü vasıtasıyla yükseköğrenim kurumlarında açılan kurslara katılıp, yazılı ve sözlü sınavlardan geçmeleri gerekmektedir. İzlanda'da turist rehberi olmanın bazı koşulları bulunmaktadır. Rehber olmak isteyen kişilerin en az 21 yaşında olmaları, üniversite mezunu olmaları ve İzlandaca dilinde yeterlik düzeyine sahip olmaları gerekmektedir. Almanya'da rehberlik eğitimiyle alakalı yasal herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Turist rehberliği eğitimi; tur operatörleri, seyahat acenteleri ve belediyeler tarafından ücretli olarak 6-9 aylık kurslar şeklinde verilmektedir (Tanrısever vd., 2019: 46-47). İtalya'da turist rehberi olabilmek için lisans sınavında başarılı olmak gerekmektedir. Turist rehberi olmak isteyen kişilerin çalışma kartı alabilmeleri için yerel yönetime kayıt yaptırarak rehberlik yapmayı planladıkları alanda sınava girmeleri gerekmektedir. Rusya'da ise turist rehberliği eğitimi üniversiteler, meslek liseleri ve kurslar olmak üzere farklı kurumlar tarafından verilmektedir. Seyahat acenteleri turist rehberliği öğrencilerinin farklı bölgelerde çalışmalarını sağlamak amacıyla kurslar düzenlemektedirler. Ayrıca turist rehberi olmak isteyenlerin en az bir yabancı dil bilmeleri gerekmektedir (Erdoğan, 2020: 31-34).

Türkiye'de turist rehberliği eğitimi başladığı günden bu yana çeşitli aşama ve düzenlemelerden geçmiştir. İlk dönemlerden 1993 yılına kadar Turizm Tanıtma Başkanlığı vasıtasıyla 3 aylık bölgesel ve 6 aylık ulusal kurslar verilerek turist rehberleri yetiştirilmekteydi (Gazelci, 2022: 23). 2014 yılında çıkarılan Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliğinde; sertifika programının süresi, ülkesel sertifika programlarında en az 700 ders saati, bölgesel sertifika programlarında ise bölge başına en az 150 ders saati olarak belirlenmiştir. Dersler haftada en az beş gün ve günde 45 dakikalık en az dört ders saati olarak yürütülmektedir. Konferanslar ise en az iki saat olmak üzere düzenlenmektedir. Turist rehberliğine yönelik sertifika programlarını sadece Turist Rehberleri Birliği (TUREB) açabilmektedir. TUREB dışında hiçbir kurum veya kuruluşun rehberlik sertifika programı düzenleme yetkisi bulunmamaktadır (Turist

Rehberliği Meslek Yönetmeliği, 2014). 1995 yılından itibaren Profesyonel Turizm Rehberliği Yönetmeliğine eklenen karar ile fakülteler ve yüksekokullarda turist rehberliği eğitimleri verilmeye başlanmıştır (Gazelci, 2022: 23).

Turist rehberliği unvanı mesleğe kabulle kazanılmaktadır. Türkiye’de turist rehberliği mesleğine kabul için bazı şartlar aranmaktadır (Turist Rehberliği Meslek Kanunu, 2012):

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Başvuru tarihi itibarıyla 18 yaşını doldurmuş olmak
- Üniversitelerde bulunan turist rehberliği bölümlerinin ön lisans, lisans ya da yüksek lisans programlarından mezun olmak ya da herhangi bir bölümden lisans düzeyinde mezun olduktan sonra ülkesel ya da bölgesel turist rehberliği sertifika programını başarıyla tamamlamak,
- Yabancı dil yeterlik belgelerinden birine sahip olmak,
- Uygulama gezisini tamamlamak ve bu gezi sonunda yapılan sınavda başarılı olmak,
- Adli sicil kaydı bulunmamak,
- Daha önce meslekten çıkarılmamış olmak.

Genel olarak bakıldığında hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde turist rehberi olabilmek için farklı programlar ve eğitim süreçleri uygulanmaktadır. Bu süreçlerin başarılı olmasında dikkat edilmesi gereken nokta eğitimde kalite konusudur. Kaliteli bir eğitim sistemi; insan kaynağı, fiziksel kaynaklar, eğitim teknolojisi, öğrenci hizmetleri, sosyal ve kültürel çevre, eğitim yönetimi ve programı gibi birçok unsurun birlikte dikkate alınıp değerlendirilmesiyle oluşturulmaktadır (Alyakut & Polat Üzümcü, 2020: 517).

Eğitimde kalitenin sağlanmasında dikkat edilmesi gereken başka bir husus eğitmen ve öğrenci arasındaki iletişimidir. Özellikle öğretim elemanlarının ilgilenmesi gereken öğrenci sayısı bu noktada önem arz etmektedir. İlgili literatür incelendiğinde bu konuda çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. OECD ülkeleri üzerinde yapılan bir araştırma sonucunda devlet üniversitelerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranının 15,3; özel üniversitelerde ise bu oranın 17,3 olduğu görülmüştür (OECD, 2022). Günay & Günay (2011) yaptıkları çalışmada, Türkiye genelinde bulunan yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranını 18,86 olarak bulmuşlardır. O dönemde OECD 15,8 olduğu düşünülürse Türkiye ortalamasının yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Halıcı vd. (2020), Türkiye’de spor yöneticiliği bölümleri üzerine bir çalışma yaparak devlet üniversitelerinde bulunan spor yöneticiliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranını 13; vakıf üniversitelerinde ise bu oranı 12,6 olarak tespit etmişlerdir. Kocaman & Arslan Yürümezoğlu (2015), hemşirelik eğitimi üzerine yaptıkları çalışmada; 1996-1997 eğitim öğretim yılında öğretim üyesi başına düşen öğrenci 58 iken, bu oranın 2015 yılında 74’e çıktığı sonucuna ulaşmışlardır. Son olarak Boylu & Arslan (2014) Türkiye’deki turizm eğitimi üzerine yaptıkları çalışmada, 2012-2013 eğitim öğretim yılı içerisinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının 49 olduğunu tespit etmişlerdir. Genel olarak bu çalışmalar incelendiğinde Türkiye’de öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının ortalamaların üzerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye’de lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi veren 41 üniversite bulunmaktadır (Yükseköğretim Program Atlası, 2022). Bu üniversitelerden her sene çok sayıda öğrenci turist rehberliği mesleğine adım atmaktadır. TUREB (2023) verileri incelendiğinde Türkiye’de kayıtlı 12757 turist rehberi bulunduğu görülmüştür. Yabancı dillere göre en fazla rehber İngilizce (8388) dilindedir. İngilizcenin ardından Almanca (1643), Fransızca (1133), İspanyolca (1028) ve Rusça (925) dillerindeki rehberler gelmektedir. En az sayıda rehber bulunan diller ise İzlandaca ve Tayca’dır. Bu diller için birer tane rehber bulunmaktadır. İzlandaca ve Tayca’nın ardından ikişer rehberle Arnavutça, Hintçe ve Litvanca; üç rehberle Slovakça; yedişer rehberle Çekçe ve Ermenice; sekiz rehberle ise Danca gelmektedir.

Bu araştırma doküman incelemesi şeklinde tasarlandığından Etik Kurul Onay’ı gerektiren çalışmalar arasında yer almamaktadır.

3. Yöntem

Bu araştırma nitel veri analizi yöntemlerinden olan doküman incelemesi ile hazırlanmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini sistematik ve derinlemesine analiz etmek için kullanılan nitel bir araştırma yöntemi olarak dokümanlardan anlam çıkarmak, incelenen konu hakkında anlayış ortaya koymak, ampirik bilgi geliştirmek için elde edilen verilerin titizlikle ve sistemli bir şekilde incelenerek yorumlanmasını gerekli kılmaktadır (Corbin & Strauss, 2008). Doküman analizi basılı ya da elektronik dokümanların incelenmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde ortaya konulan işlemleri kapsamaktadır (Bowen, 2009: 27).

3.1 Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi verilen bölümlerde akademik personel başına düşen öğrenci oranlarını belirleyerek bu oranları OECD ve Türkiye ortalamaları ile karşılaştırmaktır. Eğitimde kalite göstergelerinden biri akademik personel sayısıdır. Türkiye OECD ortalamaları incelendiğinde akademik personel başına en fazla öğrenci düşen beşinci ülkedir. Akademik personel başına düşen öğrenci sayısının fazla olması Türkiye’de eğitimin kalitesini düşüreceği temel sorunu ile bu çalışmaya başlanmış ve turizm rehberliği bölümleri açısından bir durum tespiti yapılmıştır.

3.2 Verilerin elde edilmesi

Bu araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Yükseköğretim Kurulu’nun hizmete sunduğu açık veri politikası kapsamında oluşturulan Yükseköğretim Program Atlas (www.yokatlas.yok.gov.tr) web sitesinden veriler elde edilmiştir. İlgili web sitesinden Türkiye’deki lisans düzeyinde turizm rehberliği programı bulunan birimler belirlenmiş, bu programlarda kayıtlı öğrenci sayıları tespit edilmiş ve son olarak bu programlarda istihdam edilen öğretim elemanı profili ve sayısı elde edilmiştir. Daha sonrasında elde edilen veriler araştırmanın amacı doğrultusunda analiz edilmiştir.

4. Bulgular

Bu bölümde elde edilen veriler analiz edilerek Türkiye’deki devlet ve özel üniversitelerde bulunan turizm rehberliği bölümleri için kayıtlı öğrenci sayısı, istihdam edilen öğretim elemanı sayısı ve birimlerle ilgili sayısal bilgilere yer verilmiştir. Daha sonrasında ise öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranları gösterilmiş ve OECD ortalamaları ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 1. OECD Ülkeleri Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Oranları

Ülke	Devlet Üniversitesi	Özel Üniversite
Hindistan	39,6	18,8
Kolombiya	32,2	23,5
Belçika	27,0	15,5
İrlanda	22,4	23,3
Türkiye	21,7	23,3
Meksika	20,4	20,2
Arjantin	18,7	-
Suudi Arabistan	18,1	12,5
Yeni Zelanda	16,7	14,3
Fransa	16,7	-
Çek Cumhuriyeti	16,2	16,4
Kosta Rika	15,7	-
Litvanya	14,9	15,7
Avusturya	14,9	12,3
ABD	14,8	11,2
Portekiz	14,8	14,1
Hollanda	14,6	14,4
İsviçre	14,2	-
Slovenya	14,0	11,1
Litvanya	13,9	16,5
Finlandiya	12,2	17,5
Estonya	11,8	22,3
İspanya	11,6	16,7
Macaristan	11,3	11,5
Almanya	11,1	18,2
Slovakya	11,1	16,0
Polonya	10,8	31,1

Brezilya	10,3	49,9
İsveç	9,8	10,9
Norveç	8,4	19,1
Lüksemburg	4,9	-
OECD Genel	15,3	17,3

Kaynak: OECD (2022). Education at a Glance 2022: OECD Indicators. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/bb6ee273-en/index.html?itemId=/content/component/bb6ee273-en>. 04.06.2023 tarihinde erişilmiştir.

Tablo 1’de OECD ülkelerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranları belirtilmiştir. Devlet üniversitelerinde öğretim elemanı başına en fazla öğrenci düşen ülke Hindistan’dır. Özel üniversitelerde ise öğrenci başına en fazla öğrenci düşen ülke Brezilya’dır. Devlet üniversitelerinde öğretim elemanı başına en az öğrenci düşen ülke Lüksemburg iken özel üniversitelerde öğretim elemanın başına en az öğrenci düşen ülke Slovenya’dır. OECD ülkeleri için devlet üniversitesinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranı 15,3 iken özel üniversitelerde bu oran 17,3’tür. Tablo 1 incelendiğinde Türkiye’de öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranının OECD ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Türkiye’de devlet üniversitelerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranı 21,7’dir. Bu orana göre Türkiye OECD ülkeleri arasında öğretim elemanı başına en fazla öğrenci düşen 5’inci ülkedir.

Tablo 2. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Bölümlerine İlişkin Sayısal Bilgiler

Turizm Rehberliği Eğitimi Bulunan Birimler	N
Turizm Fakültesi	33
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	1
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	3
Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu	1
Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	1
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	1
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	1
Toplam	41

Kaynak: Tablo 2. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 2’de Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi verilen birimlere ilişkin sayısal bilgiler yer almaktadır. Buna göre Türkiye’de 33 turizm fakültesinde, 3 uygulamalı bilimler yüksekokulunda, 1 uygulamalı bilimler fakültesinde, 1 turizm ve otelcilik yüksekokulunda, 1 turizm ve otel işletmeciliği yüksekokulunda, 1 turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulunda ve 1 iktisadi, idari ve sosyal bilimler fakültesinde turizm rehberliği bölümünde öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 3. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Bulunan Devlet Üniversitelerinde Unvan ve Kadroya Göre Akademik personel Sayısı

Unvan/Kadro	N
Profesör	27
Doçent Doktor	70
Doktor Öğretim Üyesi	75
Araştırma Görevlisi	44
Öğretim Görevlisi	25
Toplam	241

Kaynak: Tablo 3. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 3’te devlet üniversitelerinde bulunan turizm rehberliği bölümü öğretim elemanlarına ilişkin sayısal bilgilere yer verilmiştir. Tablo 3’e göre turizm rehberliği bölümlerinde 27 profesör, 70 doçent, 75 doktor öğretim üyesi, 44 araştırma görevlisi ve 25 öğretim görevlisi olmak üzere toplam 241 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Tablo 4. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Bulunan Özel Üniversitelerde Unvan ve Kadroya Göre Akademik personel Sayısı

Unvan/Kadro	N
Profesör	4

Doçent Doktor	4
Doktor Öğretim Üyesi	10
Araştırma Görevlisi	4
Toplam	22

Kaynak: Tablo 4. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 4’te özel üniversitelerde bulunan turizm rehberliği bölümü öğretim elemanlarına ilişkin sayısal bilgilere yer verilmiştir. Tablo 4’e göre özel üniversitelerde turizm rehberliği bölümlerinde 4 profesör, 4 doçent, 10 doktor öğretim üyesi, 4 araştırma görevlisi olmak üzere toplam 22 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Tablo 5. Devlet Üniversitelerinde Birimlere göre Turizm Rehberliği Bölümü Toplam Kayıtlı Öğrenci Sayıları

Turizm Rehberliği Eğitimi Bulunan Birimler	N
Turizm Fakültesi	8895
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	78
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	49
Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu	236
Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	190
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	266
Toplam	9714

Kaynak: Tablo 5. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 5’te devlet üniversitelerinde birimlere göre turizm rehberliği bölümlerine kayıtlı öğrenci sayısı belirtilmektedir. Buna göre 8895 öğrenci turizm fakültesinde, 266 öğrenci turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulunda, 236 öğrenci turizm ve otelcilik yüksekokulunda, 190 öğrenci turizm ve otel işletmeciliği yüksekokulunda, 78 öğrenci uygulamalı bilimler fakültesinde ve 49 öğrenci uygulamalı bilimler yüksekokulunda eğitim görmektedir.

Tablo 6. Özel Üniversitelerde Birimlere göre Turizm Rehberliği Bölümü Toplam Kayıtlı Öğrenci Sayıları

Turizm Rehberliği Eğitimi Bulunan Birimler	N
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	227
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	97
Toplam	324

Kaynak: Tablo 6. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 6’da özel üniversitelerde birimlere göre turizm rehberliği bölümlerine kayıtlı öğrenci sayısı belirtilmektedir. Buna göre 227 öğrenci uygulamalı bilimler yüksekokulunda ve 97 öğrenci iktisadi, idari ve sosyal bilimler fakültesinde eğitim görmektedir.

Tablo 7. Devlet Üniversitelerinde Turizm Rehberliği Bölümü için Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Oranları

Unvan/Kadro	Akademisyen başına düşen öğrenci ortalaması
Profesör	359,7
Doçent Doktor	138,7
Doktor Öğretim Üyesi	129,5
Araştırma Görevlisi	220,7
Öğretim Görevlisi	388,5
Tüm Kadrolar Bazında	40,3**

Kaynak: Tablo 7. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 7’de devlet üniversitelerinde turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranları gösterilmektedir. Buna göre Türkiye’de devlet üniversitelerinde turizm rehberliği bölümü için öğretim elemanı başına düşen öğrenci ortalaması 40,3’tür. Bu oranın Türkiye ortalaması olan 21,7’nin ve OECD ortalaması olan 15,3’ün üzerinde olduğu görülmektedir. Buna göre Türkiye’de devlet üniversitelerinde bulunan turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının OECD ortalamasının üzerinde olduğu belirtilebilir.

Tablo 8. Özel Üniversitelerde Turizm Rehberliği Bölümü için Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Oranları

Unvan/Kadro	Akademisyen başına düşen öğrenci ortalaması
Profesör	81
Doçent Doktor	81
Doktor Öğretim Üyesi	32,4
Araştırma Görevlisi	81
Tüm Kadrolar Bazında	14,7**

Kaynak: Tablo 8. Yükseköğretim Program Atlas (2022) web sitesinden veriler elde edilerek hazırlanmıştır.

Tablo 8’de özel üniversitelerde turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranları gösterilmektedir. Buna göre Türkiye’de özel üniversitelerde turizm rehberliği bölümü için öğretim elemanı başına düşen öğrenci ortalaması 14,7’dir. Bu oranın Türkiye ortalaması olan 23,3’ün ve OECD ortalaması olan 17,3’ün altında olduğu görülmektedir. Özel üniversitelerde turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının ve OECD ülkelerinin altındadır.

SONUÇ

Bu araştırma turizm rehberliği bölümü açısından öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranını belirleyerek turizm rehberliği eğitim performansını yorumlamayı amaçlamıştır. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı arttıkça öğretim elemanının iş yükünün de artacağı aşikârdır. Sınıfların kalabalık olması öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki iletişim üzerinde engel teşkil edebilir. Öğrencinin dersten alacağı verimi ve öğrenci performansını olumsuz etkileyebilir. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı arttıkça öğretim elemanının iş yükü artacağından bu durumun öğretim elemanının diğer akademik çalışmalarına olumsuz yansımaları olabilir. Bu durum Türkiye’deki akademik çalışmaların yavaşlamasına da neden olarak akademik ilerleme önünde sorun teşkil edebilir. Öğretim elemanlarının tek sorumluluğu eğitim değil aynı zamanda öğretim elemanlarının bilime katkı, topluma katkı, gelişime katkı gibi farklı misyonları da bulunmaktadır.

Öğretim elemanları açısından öğrenci sayısının sürdürülebilir seviyenin üzerinde olması verimlilik ve üretkenlik üzerinde olumsuz etki edeceği düşünülmüştür. Nitekim OECD ülkelerinde akademisyen başına düşen öğrenci oranı devlet üniversitelerinde 15,3 iken özel üniversitelerde bu oran 17,3’tür. Türkiye genel itibariye OECD ülkeleri içerisinde öğretim elemanı başına en fazla öğrenci düşen beşinci ülkedir. Mevcut araştırmada ise turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci oranı devlet üniversitelerinde 40,3’tür. Bu oran OECD ülkeleri ve Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. Turizm rehberliği bölümlerinde akademisyen başına ideal oranın üzerinde öğrenci düşmektedir. Bu durum eğitim-öğretim performans ve kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir. Vakıf üniversitelerinde ise turizm rehberliği bölümlerinde akademisyen başına düşen öğrenci oranı 14,7’dir. Bu durum OECD ve Türkiye ortalamalarının altındadır. Yani vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı başına daha az öğrenci düşmektedir. Bu durumun vakıf üniversitelerinde bulunan turizm rehberliği bölümlerinde öğretim elemanı öğrenci ilişkilerinde olumlu sonuçları doğuracağı düşünülmüştür. Böylelikle öğretim elemanları dersler dışında diğer akademik işlerine daha fazla zaman ayırarak üretkenliklerini ortaya koyabilir.

Öğretim elemanlarının öğrencilere akademik hayatlarında danışmanlık yapma, yol gösterme görevleri de bulunmaktadır. Öğretim elemanı başına öğrenci sayısı arttıkça danışmanlık hizmet performanslarının da düşeceği ileri sürülebilir. Ortaya konulan bu problem çerçevesinde şu öneriler geliştirilmiştir:

Yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanı ve öğrenci sayılarında denge sağlanmalıdır. Bu durum öğretim elemanı sayısının artırılması ile sağlanabileceği gibi öğrenci kontenjanlarının azaltılması ile de sağlanabilir. Turizm rehberliği bölümünde eğitimin kalitesini artırmak için akademisyen, öğrenci sayılarında dengenin sağlanması gerekmektedir. Kaliteli ve donanımlı mezunlar vermek için tek kistas bu olmasa da eğitimde kaliteyi artırmada öğretim elemanı öğrenci sayısının OECD ortalamalarına getirilmesi hem öğrencinin eğitimi hem de diğer akademik işlerin devam ettirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu araştırma doküman incelemesiyle yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar OECD ortalamaları ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Fakat araştırmacılara akademisyen ve öğrenci gözünden durum tespiti yapabilmeleri için anket ya da görüşme tekniği ile bu çalışmayı desteklemeleri tavsiye edilmektedir.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Birinci yazar %50, ikinci yazar %50.

Etik Komisyon Onayı: Çalışmada etik komisyon onayına gerek yoktur.

Finansal Destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- AHİPAŞAOĞLU, H.S. (2001). *Turizmde Rehberlik*. Detay Yayıncılık.
- AKOĞLAN KOZAK, M., EVREN, S. & ÇAKIR, O. (2013). *Tarihsel süreç içinde turizm paradigması*. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- ALYAKUT, Ö. & POLAT ÜZÜMCÜ, T. (2020). *Turizm eğitiminde yükseköğretim kalitesinin değerlendirilmesi*: Kartepe turizm MYO örneği. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 513-533.
- BOWEN, G.A. (2009). *Document analysis as a qualitative research method*. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- BOYLU, Y. & ARSLAN, E. (2014). *Türkiye'deki turizm eğitiminin rakamsal gelişmeler açısından değerlendirilmesi*. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 79-97.
- CORBIN, J. & STRAUSS, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- ÇOKIŞLER, N. (2021). *Turist rehberliği mevzuatının tarihsel değişimi*. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 17-28.
- DİNÇER, M.Z. & DEMİRDELEN, D. (2019). *Turist rehberliği mesleği (dünü-bugünü-yarını)*. İçinde B. Zengin, G. Erkol Bayram & O. Batman (Eds), *Turist rehberliğinin tarihsel gelişimi* (ss. 1-15). Detay Yayıncılık.
- EKER, N., KAYA, M.C. & ZENGİN, B. (2019). *Turist rehberliği mesleği (dünü-bugünü-yarını)*. İçinde B. Zengin, G. Erkol Bayram & O. Batman (Eds), *Turist rehberliği eğitimi* (ss. 59-93). Detay Yayıncılık.
- ERDOĞAN, S. (2020). *Turist rehberi adaylarının turist rehberliği mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi (Tez No. 642451)* [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- GAZELCİ, M. (2022). *Turist rehberliği meslek uygulama sorunları: kadın turist rehberleri perspektifi (Tez No. 746446)* [Yüksek lisans tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- GÜNAY, D. & GÜNAY, A. (2011). *1933'den günümüze Türk yükseköğretiminde niceliksel gelişmeler*. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 1-22.
- GÜVEN, E. (2021). *Turist rehberliği hizmet kalitesi boyutları (Tez No. 677298)* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- HALICI, A., PARASIZ, Ö. & YETİM, A.A. (2020). *Sayılarla Türkiye'de spor yöneticiliği eğitimi*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 299-312.
- KOCAMAN, G. & ARSLAN YÜRÜMEZOĞLU, H. (2015). *Türkiye'de hemşirelik eğitiminin durum analizi: sayılarla hemşirelik eğitimi (1996-2015)*. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(3), 255-262.
- OECD (2022). *Education at a Glance 2022: OECD Indicators*. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/bb6ee273-en/index.html?itemId=/content/component/bb6ee273-en.01.06.203> tarihinde alınmıştır.
- OLCAY, A. (2008). *Türk turizmde eğitimin önemi*. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- ÖTER, Z. & SARIBAŞ, Ö. (2018). *Turist rehberliği*. İçinde S. Eser, S. Şahin & C. Çakıcı (Eds), *Turist rehberlerinin görevleri ve rolleri* (ss. 101-118). Detay Yayıncılık.
- POLAT, T. (2001). *Seyahat işletmelerinde profesyonel turist rehberliği, rehberlik mesleğinin sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir alan araştırması (Tez No. 101549)* [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- RABOTIĆ, B. (2010, 4-5 Mart). *Tourist guides in contemporary tourism* [Bildiri sunumu]. ICTE 2010 International Conference on Tourism and Environment, Saraybosna, Bosna Hersek.
- SOLMAZ, S. A. (2019). *Türkiye'de turizm eğitim-öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme*. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63), 853-866.
- ŞENBAHAR, Y.C. (2021). *Performans teorisi bağlamında profesyonel turist rehberliği (Tez No. 673044)* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- TANRISEVER, C., BEKTAŞ, İ. & KOÇ, D. E. (2019). *Dünyada turist rehberliği eğitimi*. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 2(1), 44-56.

- TUREB (2023). *Rehberlik İstatistikleri*. <https://www.tureb.org.tr/RehberIstatistik/> 10 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.
- TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNU (2012). *Turist Rehberliği Mesleğine Kabul Şartları*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6326.pdf> 3 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.
- TURİST REHBERLİĞİ MESLEK YÖNETMELİĞİ (2014). *Rehberlik Sertifika Programları*. <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-120445/turist-rehberligi-meslek-yonetmeli.html> 3 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.
- UNUR, K. & KÖŞKER, H. (2015). *Türkiye’de turizm eğitimi ve turizm eğitimi alan öğrencilerin turizme bakış açılarına yönelik araştırmaların incelenmesi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 44-71.
- WORLD FEDERATION OF TOURIST GUIDE ASSOCIATIONS (2023). *Turist Rehberi Tanımı*. <https://wftga.org/about/> 3 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.
- YUMUK, Y. & DEMİREL İLİ, N. (2022). *Turist rehberliği eğitimi alan öğrenciler mesleki uzmanlaşmaya nasıl bakıyor?*. Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel, 5(1), 211-222.
- YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAM ATLASI (2022). *YÖK Lisans Atlası*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> 02.06.2023 tarihinde alınmıştır.